

Omnibus Basitleştirme Paketi: Avrupa Birliği Sürdürülebilirlik Mevzuatında Sanayinin İzleri

The Omnibus Simplification Package: Traces of Industry in the European Union's Sustainability Legislation

Çalışma Başvuru Tarihi: 07.10.2025

Çalışma Kabul Tarihi: 23.12.2025

Çalışma Türü: Araştırma Makalesi

Müge ALGAN*

Anahtar Kelimeler:

Yönetişim, Katılım,
Avrupa Yeşil
Mutabakatı, Avrupa
Birliği
Sürdürülebilirlik
Mevzuatı, Ulusötesi
Kapitalist Sınıf.

ÖZET

Çalışmanın amacı Avrupa Birliği (AB) yeşil yönetişimini tanıtmak ve Avrupa Sanayisinin AB yeşil yönetişimi üzerindeki etkisini incelemektir. 1990'lı yıllardan sonra kamu politikalarının belirlenmesinde kullanılan yönetişim, çevre politikalarının belirlenmesinde de ülkeleri ve küresel kuruluşları politikalara dahil etmektedir. Çevre Eylem Planları, Direktifler ve Stratejiler ile şekillenen AB yeşil yönetişimi sürdürülebilirlik mevzuatını içerecek şekilde genişlemektedir. Sürdürülebilirlik mevzuatının en önemli aktörü AB yönetişiminin etkin unsuru olan Avrupa sanayisidir. Bu elit sınıf, diğer politika alanlarında olduğu gibi sürdürülebilirlik alanında da AB politikalarını yönlendirmektedir. Çalışmanın yöntemi küresel dokümanlar ve AB mevzuatı üzerinden AB yeşil yönetişimini tanıtmak, Avrupa Sanayiciler Birliği (ERT) ve Avrupa İş Dünyası Konfederasyonu (Business Europe) dokümanları ve Draghi Raporunu analiz etmek suretiyle Omnibus Basitleştirme Paketi özelinde Avrupa sanayisinin AB politikaları üzerindeki etkisini incelemektir. Çalışmanın ilk bölümü AB yeşil yönetişimi ve sürdürülebilirlik mevzuatını tanıtırken ikinci bölümü Avrupa sanayisinin bu mevzuat ile ilgili taleplerini irdelemektedir. Çalışmanın son bölümü Avrupa sanayisinin görüşlerinin Omnibus Basitleştirme Paketi teklifine ne kadar yansıdığını incelemektedir. Çalışma, yapılan inceleme ve analizler ışığında AB çokuluslu şirketlerinin ve Avrupa sanayisinin AB politikalarının belirlenmesinde etkili olduğunu göstermektedir.

Keywords:

Governance,
Participation,
European Green Deal,
European Union
Sustainability
Legislation,
Transnational
Capitalist Class.

ABSTRACT

The primary objective of this study is to introduce the framework of the European Union (EU) Green Governance and to examine the influence of European industry on its development and implementation. Since the 1990s, the concept of governance has been increasingly adopted in the formulation of public policies, integrating both national governments and global organizations into environmental policymaking processes. EU Green Governance, structured through Environmental Action Programmes, Directives, and Strategies, has progressively expanded to encompass the sustainability agenda. Within this governance architecture, European industry represents a pivotal actor. As a powerful and well-organized elite, industrial stakeholders have historically exerted significant influence over EU policymaking, including in the area of sustainability. Methodologically, the study introduces EU Green Governance through an examination of global policy documents and EU legislation. It then analyzes the impact of European industrial actors -specifically the European Round Table for Industry (ERT), BusinessEurope, and insights from the Draghi Report- on EU policy formation, with a particular focus on the Omnibus Simplification Package. The first section provides an overview of EU Green Governance and sustainability legislation, while the second explores the main demands and positions of European industry regarding these frameworks. The final section assesses the extent to which these industrial perspectives are reflected in the proposal for the Omnibus Simplification Package. Findings suggest that EU multinational corporations and industrial associations play a decisive role in shaping the Union's sustainability policies, underscoring the continued influence of European industry within the broader structure of EU governance.

* Dr., Bağımsız Araştırmacı, mugealgan@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-8959-1174

1. GİRİŞ

1990'lı yıllardan sonra kamu politikalarının belirlenmesinde kullanılan yönetim iklim değişikliğinin önlenmesi için küresel politikalar belirlenmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Yönetişim, çevre politikalarının belirlenmesinde ülkeleri, siyasi aktörleri, küresel kuruluşları ve bu politikalardan etkilenecek tüm tarafları karar verme masasına dahil eder. Küresel politikaların belirlenmesinde uluslararası anlaşmalar ve küresel eylemler güçlü araçlar olarak kullanılır. Birleşmiş Milletler (United Nations-UN) küresel çevre politikalarının belirlenmesinde en belirleyici aktörlerden biridir. İklim değişikliğinin önlenmesi için ilk küresel girişim Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesidir (United Nations Framework Convention on Climate Change-UNCCC). UNCCC, çevre sorunlarına yönelik kapsamlı çözümler üretilmesi için politikalar belirlenmesini sağlamıştır (UNCCC, 2025).

Sıcaklıklar dünya genelinde 0,74 santigrat derece artarken yaklaşık 1 santigrat derece ısınma ile karşı karşıya olan Avrupa Birliği'nin (AB) için iklim değişikliği sorunu öncelikli politika alanlarındandır. AB, UNCCC, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması gibi küresel girişimleri desteklerken Kyoto Protokolü'nün belirlediği %5,2 olan emisyon azaltımı hedefini %8 olarak kabul etmiştir (Algan, 2011: 85). Çevre Eylem Programları, stratejiler ve direktifler ile yönetilen AB çevre ve iklim değişikliği politikaları sürdürülebilirlik yaklaşımı ile güçlendirilmeye çalışılmaktadır.

Bu kapsamda kabul edilen Avrupa Yeşil Mutabakatı, AB sürdürülebilirlik politikalarının ve mevzuatının temelini oluşturan ve Avrupa Komisyonu tarafından 2050 yılında AB'nin iklim açısından nötr hale getirilmesini amaçlayan bir dizi politika girişimidir. Yeşil Mutabakatın hedeflerine ulaşılabilmesi için çevresel, sosyal ve yönetim hedeflerinin benimsenmesi ve AB içerisinde üretimin, yatırımların ve dolayısıyla finansmanın sürdürülebilir olması gerekmektedir. AB, 2030 hedeflerine ulaşmak ve yatırımların sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, AB Taksonomi Tüzüğü'nü yayınlamıştır. Tüzük, AB genelinde çevresel hedeflere ulaşılması için sürdürülebilir faaliyetlerin listesinin oluşturmasını öngörmektedir.

AB yeşil yönetişimi şirketlerin eylemlerinin insanlar, çevre ve iklim üzerindeki etkilerinin şeffaf olması ve şirketlerin bu konudaki gerekli özen yükümlülüklerinin artırılması üzerine kuruludur. Bu nedenle AB, Yeşil Mutabakat hedeflerini gerçekleştirmek ve sürdürülebilir bir yatırım ortamı yaratmak için yayınladığı direktiflerle şirketlere bazı sorumluluklar yüklemektedir. Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması Direktifi gibi direktifler bu kapsamda yayınlanan ilk düzenlemelerdir. Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi ile kaynaklarının sürdürülebilirliğini sağlamak için karbon kaçağının engellenmesini amacıyla tasarlanan Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması ise bu alandaki en yeni düzenlemelerdir.

AB yeşil yönetişiminin kapsamlı ve karışık yapısını AB sürdürülebilirlik mevzuatında da görmek mümkündür. Yüzlerce sayfa olan direktiflere yeni direktifler eklenmesi düzenlemelerin takibini

zorlaştırmakta ve çakışan uygulamalara neden olmaktadır. AB mevzuatında yaşanan bu karışıklık ulusal düzenlemeler ile daha da karmaşık hale gelmektedir. Her mevzuatın şirketlere farklı yükümlülükler getirmesi AB yönetişiminin etkin aktörleri olan Avrupa büyük şirketlerinin eleştirilerinin odak noktası olmaktadır. AB yönetişiminin önemli unsuru olan bu ulusötesi kapitalist sınıf AB politikalarının belirlenmesinde etkin rol üstlenmektedir. Avrupa sanayisinin taleplerinin AB politikalarında karşılığını bulmasını sağlayan Avrupa sanayisi, sürdürülebilirlik mevzuatı ile ilgili de mevzuatın basitleştirilmesi, raporlama yükümlülüklerinin azaltılması gibi taleplerini AB'ye iletmektedir.

Çalışmanın amacı AB yeşil yönetişimini tanıtmak ve Avrupa Sanayisinin AB yeşil yönetişimi üzerindeki etkisini incelemektir. Bu kapsamda çalışmanın ilk bölümü AB yeşil yönetişimi ve sürdürülebilirlik mevzuatını tanıtırken ikinci bölüm Avrupa sanayisinin bu mevzuat ile ilgili taleplerini irdelemektedir. Çalışmanın son bölümü Omnibus Basitleştirme Paketi üzerinden Avrupa ulusötesi kapitalist sınıfının görüşlerinin AB politikalarındaki etkisini analiz etmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmanın amacı AB yeşil yönetişimini okuyucuya tanıtmak olduğu için AB'nin iklim değişikliği ve çevre politikaları kronolojik olarak kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. İnceleme önce AB politikalarının temelini oluşturan UNCC, Kyoto Protokolü ve Paris İklim Anlaşması tanıtılarak yapılmış daha sonra AB Çevre Eylem Planları ve AB Direktifleri incelenmiştir. Bu kapsamda özellikle sürdürülebilirlik mevzuatının temelini oluşturan Avrupa Yeşil Mutabakatı, AB Taksonomi Tüzüğü, Sürdürülebilirlik Raporlaması Direktifleri, Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması, AB resmi kaynakları, T.C. Ticaret Bakanlığı verileri ve AB veri kaynaklarından incelenerek hazırlanmıştır. Mevzuat, AB Resmî Gazetesi ve direktif metinleri üzerinden incelenmiştir. Mevzuat resmi kaynakların verileri ile tanıtılırken eleştirel bakışı sağlayacak yazına da yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci araştırma problemi olan Avrupa Sanayisinin AB yeşil yönetişimi üzerindeki etkisi ise Avrupa çokuluslu şirketleri, ticari birlikler ve önemli iş oluşumları dokümanları analiz edilerek yapılmıştır. Avrupa sanayisinin talepleri Avrupa Sanayiciler Birliği (ERT) ve Avrupa İş Dünyası Konfederasyonu (Business Europe) üzerinden detaylandırılmış bu analiz bu iki güçlü oluşumun dokümanları ve yayınları ve özellikle Draghi Raporu üzerinden yapılmıştır. Omnibus Basitleştirme Paketi ise AB'nin resmi kaynakları ve direktif metinleri ile incelenmiştir.

Literatür taramasının en önemli sınırlılığı AB direktif metinlerinin uzun ve karmaşık yapısı olmuştur. Binlerce sayfa mevzuat sadeleştirilerek okuyucu için özet bir tanıtım haline getirilmesine gayret edilmiştir. ERT ve Business Europe yayınlarına yer verilmesi ise çalışmanın güçlü yönü olarak görülmektedir. Hali hazırda bu iki elit sınıfın AB yeşil yönetişimi üzerindeki etkisini bir arada inceleyen başka bir çalışma bulunmamaktadır.

Omnibus Paketi güncel bir mevzuat olduğu için makalenin bu anlamda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. YÖNTEM

Çalışma AB yeşil yönetişimini birincil ve ikincil kaynaklar üzerinden inceleyerek okuyucuya tanıtmaktadır. AB'nin iklim değişikliği ve çevre politikaları kronolojik olarak kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. İnceleme AB belgeleri kadar UNCC gibi küresel dokümanlara da yer verilerek yapılmıştır.

AB sürdürülebilirlik mevzuatının temelini oluşturan Avrupa Yeşil Mutabakatı, AB Taksonomi Tüzüğü, Sürdürülebilirlik Raporlaması Direktifleri, Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması resmi kaynakların verileri ile tanıtılırken eleştirel bakışı sağlayacak yazına da yer verilmiştir.

Avrupa Sanayisinin AB yeşil yönetişimi üzerindeki etkisi Avrupa çokuluslu şirketleri, ticari birlikler ve önemli iş gruplarının talepleri incelenerek yapılmıştır.

ERT ve Business Europe'un talepleri her direktif için ayrı ayrı incelenmiş ve AB dokümanları ile karşılıklı analiz edilmek suretiyle öne çıkan talepler belirlenmiştir. Benzer bir şekilde Omnibus Paketinde yer alan direktifler de detaylı bir şekilde incelenmek suretiyle Avrupa sanayisinin taleplerinin karşılanma durumu analiz edilmiştir.

4. AVRUPA BİRLİĞİ YEŞİL YÖNETİŞİMİ

AB'nin yeşil yönetişimi UNCCC, Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması gibi küresel yükümlülükler yanında Çevre Eylem Programları (ÇEP), stratejiler ve direktifler ile yönetilmektedir. 1973 yılından beri uygulanan ÇEP'ler AB çevre politikalarının temelini oluşturmaktadır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2025). AB'nin iklim değişikliği politikalarının önemli bir aracı da Strateji ve Direktiflerdir (Algan, 2011: 87). Bu dokümanlar AB içinde karbon emisyon ticaretine ilişkin eylemler benimsenmesi, iklim değişikliğinin önlenmesi için yenilenebilir enerji kaynaklarının artırılması için eylemler içermektedir (Algan, 2011: 86).

1990-2012 yılları arasında Kyoto Protokolü'nün taraflara sera gazı emisyonlarını %5,2 azaltma yükümlülüğünü de ileri götüren AB emisyonlarını %8 oranında azaltmayı hedeflemiş ve bu yükümlülük Üye Ülkeler arasında bölüştürülmüştür (Algan, 2011: 85). AB'nin küresel hedefleri ileriye taşıma gayreti Birliği küresel çevre politikaları alanında güçlü bir konuma getirmektedir. AB, Kyoto Protokolü emisyon hedeflerine katkı sağlamak için Avrupa İklim Değişikliği Programını (Europe Climate Change Program-ECCP) kurmuştur. 2005 yılında hayata geçirilen Emisyon Ticareti Sistemi (ETS), karbondioksit emisyonları için küresel ticaret sistemi oluşturulmasını amaçlamıştır. ETS, emisyon salınımından sorumlu olanlara bu zararın maliyetini üstlenme sorumluluğu getirmektedir (Algan, 2011: 89-92).

4.1. Avrupa Yeşil Mutabakatı

2020 yılında yürürlüğe giren Avrupa Yeşil Mutabakatı (The European Green Deal), Avrupa Komisyonu tarafından 2050 yılında Avrupa Birliği'nin iklim açısından nötr hale getirilmesini amaçlayan, Paris Anlaşması ve ETS gibi geniş amaçlı küresel politikalar ile uyumlu bir dizi politika girişimidir. Avrupa Yeşil Mutabakatı, sera gazı emisyonunu 2050 yılına sıfırlamayı, kaynak kullanımından bağımsız ekonomik büyümeyi ve kimseyi geride bırakmamayı amaçlarken AB'yi modern, kaynak açısından verimli ve rekabetçi bir ekonomiye dönüştürmeyi hedeflemektedir (EC, 2025a).

Avrupa Yeşil Mutabakatı, enerji krizinin önlenmesi, sanayi için öngörülebilir bir yatırım ortamı yaratılması, kurumsal raporlama ve AB Enerji Vergilendirmesi Direktifinin uygulanması gibi eylemleri ile yeşil bir Avrupa amaçlamaktadır (PWC, 2025). Bu kapsamda "Fit for 55" paketi ile ETS'nin revizyonu teklif edilerek sektör kaynaklı emisyonların azaltılmasına ilişkin planlama önerilmiştir (EC, 2025b). Genişletilmiş ETS ile amaçlanan emisyon tahsis sınırlarının azaltılması ve daha önce ETS gelirleri ile oluşturulan fonunun kapsamının genişletilmesi ile ülkelerin ETS gelirlerini iklim politikaları için kullanmasının sağlanmasıdır (Yeşil Büyüme, 2025a). Avrupa Yeşil Mutabakatı ayrıca küresel ısınma ve su kaynaklarının sürdürülebilirliğine odaklanırken karbon kaçağının engellenmesi ve sürecin paydaşlar tarafından da benimsenmesini sağlamak için Sınırdaki Karbon Düzenlemesini hayata geçirmiştir (EC, 2025a).

Mutabakata katkı sağlaması için 29 Temmuz 2021 tarihinde Avrupa İklim Yasası devreye alınıp ve yasa ile 2030 yılına kadar net sera gazı emisyonlarını en az %55 oranında azaltma ara hedefi belirlenmiştir. İklim Yasası, ulusal enerji ve iklim planları oluşturulması, Avrupa Çevre Ajansı'nın bilimsel çalışmalarının desteklenmesi gibi eylemleri benimsemektedir (EUR-Lex, 2021).

4.2. AB Taksonomi Tüzüğü

Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde yatırım kararları alınırken çevresel, sosyal ve yönetişimin (Environmental, social and governance-ESG) dikkate alınmasını ve ekonomik faaliyetlerin sürdürülebilir olmasını amaçlayan sürdürülebilir finansman, AB'nin çevre ve sürdürülebilirlik hedeflerine ilişkin küresel taahhütlerinin yerine getirilmesinde önemli bir unsurdur.

Yeşil Mutabakat, kamu yatırımları kadar özel yatırım kararlarının da sürdürülebilir olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle AB iklim ve enerji hedeflerine ulaşmayı sağlamak ve yatırımların sürdürülebilir proje ve faaliyetlere yönlendirilmesini temin etmek amacıyla, AB Taksonomi Tüzüğü yayınlanmıştır. 12 Temmuz 2020 tarihinde yürürlüğe giren Tüzük ile Avrupa Komisyonu'nun sürdürülebilir faaliyetleri listeleme görevi verilmiştir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2025a).

Taksonomi Tüzüğü, 2050 yılına kadar net sıfır yörüngesi ve iklim dışındaki daha geniş çevresel hedeflerle uyumlu ekonomik faaliyetler için kriterleri tanımlayan ve şirketlerin ve yatırımcıların sürdürülebilir yatırım kararları alabilmeleri için çevresel olarak sürdürülebilir ekonomik faaliyetleri belirlemelerine yardımcı olan bir sınıflandırma sistemi ve AB'nin sürdürülebilir finans çerçevesinin önemli bir piyasa şeffaflık aracıdır (EC, 2025c, EUR-Lex, 2020).

Taksonomi Tüzüğü iklim değişikliği azaltımı, su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı, dögüsel ekonomiye geçiş, kirliliğin önlenmesi, biyolojik çeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ilkelerini benimsemekte ve en az bir çevresel hedefe önemli katkı sağlanması, beş çevresel hedefin hiçbirine zarar verilmemesi, asgari güvenlik önlemlerine uyulması ve taksonomi kriterlerine uyum koşullarını içermektedir (European Union, 2025a).

700 sayfayı aşan ana metni ve 175 sayfa Avrupa Komisyonu'nun sıkça sorulan sorular ve cevapları ile şirketler için karışık ve kapsamlı bir mevzuat olan Taksonomi Tüzüğü, çevresel olarak sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin listesinin oluşturulmasını, AB genelinde sürdürülebilir yatırımların artırılmasını ve yeşil aklamadan (green washing) korunmasını hedeflemektedir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2025a).

4.3. Sürdürülebilirlik Raporlaması Direktifleri

AB, Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında sürdürülebilir yatırım ve sürdürülebilir finans yükümlölükleri belirleyerek kurumsal sorumlu vatandaşlık kavramını yerleştirmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda;

- Finansal Olmayan Raporlama Direktifi (The Non-Financial Reporting Directive-NFRD) (EUR-Lex, 2014),
- Sürdürülebilir Finansman Bilgilendirme Yönetmeliği (The Sustainable Finance Disclosure Regulation-SFDR) (EUR-Lex, 2019) ve
- Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması Direktifi (The Corporate Sustainability Reporting Directive-CSR) (EUR-Lex, 2022) yayınlanmıştır.

NFRD, ESG standartlarının dikkate alınmasını sağlamak üzere yayınlanan bir mevzuat olarak şirketlerin hesap verebilir, şeffaf ve sorumlu bir şekilde davranmasını, toplumun çıkarlarına ve sürdürülebilir kalkınmaya giden yola ve kapsayıcı iyileşmeye katkı sağlamasını amaçlamaktadır (EUR-Lex, 2014). NFRD kapsamında 500 kişiden fazla çalışanı olan, bilanço toplamı 20 milyon euroyu aşan veya net cirosu 40 milyon euronun üzerinde olan şirketlerin 2018 yılında raporlama yapması beklenmiştir. Bu kapsamda 11.700 kuruluş bu Direktif kapsamında yer almıştır (Cleary Gottlieb, 2021: 2). Ancak şirketler arasında raporlamaya karşı direnç olduğu, raporlama yapan şirketlerin de raporlarında kredi kuruluşları veya diğer paydaşlar gibi kullanıcıların ihtiyaç duyduğu bilgilere yer vermediği görülmüştür (Cleary Gottlieb, 2021: 2).

2021 yılında SFDR yürürlüğe girmiş ve finansal hizmetler sektörüne şeffaf yayın yapma zorunluluğu getirerek sürdürülebilir finansal hizmetler ve sürdürülebilir finansman hakkında bilgi paylaşımı zorunlu kılmıştır. Mevzuat sadece sürdürülebilir finansal uygulamalara yönelmekle kalmamakta aynı zamanda yatırım sermayelerinin de ESG notu yüksek şirketlere yönlendirilmesini amaçlamaktadır.

2022 yılında yayınlanan CSRD ile uygulama kapsamı borsaya kote mikro şirketler hariç olmak üzere, tüm büyük şirketleri ve düzenlenmiş piyasalarda işlem gören şirketleri kapsayacak şekilde genişletilmiştir (EUR-Lex, 2022). CSRD, 500'den fazla çalışanı olan finansal olmayan raporlama direktifine tabi olan şirketler için 1 Ocak 2024 itibariyle; 250'den fazla çalışanı ve/veya 40 milyon euro cirosu olan ve finansal olmayan raporlama direktifine tabi olmayan şirketler için 1 Ocak 2025 itibariyle geçerli olmuştur. Mevzuat KOBİ'ler için 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren geçerli olacaktır. Üye Ülkeler 18 ay içerisinde CSRD'yi iç mevzuata aktarmakla yükümlüken AB dışında faaliyet gösteren şirketlerin (son iki yılda 150 milyon eurodan fazla net ciroya sahip olan veya AB'de büyük bir yan kuruluşu veya 40 milyon eurodan fazla ciroya sahip bir şubeye sahip olan) ise 2028'den sonra raporlama yapması beklenmektedir (EUR-Lex, 2022). CSRD, daha önce 11.700 şirketin yükümlü

olduğu sürdürülebilirlik raporlaması kapsamını genişleterek yaklaşık 50.000 şirketi raporlama kapsamına almıştır (Yeşil Büyüme, 2025b).

CSRD, raporlamaların Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (European Financial Reporting Advisory Group-EFRAG) tarafından hazırlanan Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS) ile uyumlu olmasını şart koşturma ve raporlara üçüncü taraf denetimi getirmektedir (EUR-Lex, 2022). Mevzuat gereğince AB dışında faaliyet gösteren şirketler de denetime tabi olacaktır. (EUR-Lex, 2022). Ancak bu düzenleme henüz yapılmamıştır.

CSRD ve ESRS, 300 sayfayı aşan metinleri ve 200 sayfa sıkça sorulan soru ve cevaplar ile uygulama kılavuzuna sahiptir. Binlerce sayfaya ulaşan AB sürdürülebilirlik mevzuatını anlamak, uygulamak ve güncelliğini takip etmek şirketler için zaman ve kaynak ayrılmasını gerektirmektedir. Raporlamalarda yıllardır kullanılan GRI¹ ve SASB² gibi standartlar yerine ESRS'lerin kullanılması, mevzuatın uygulanması için şirketlere az bir zaman tanınması ve denetim şartı getirilmesi şirketler için zorlayıcı unsurlardır (Odobáša & Marošević, 2021: 598). Birçok unsurun daha sonraki düzenlemeler bırakılması da AB sürdürülebilirlik yönetişimini zayıflatmaktadır.

AB sürdürülebilirlik mevzuatı 84 raporlama gerekliliği ve 1100'den fazla veri noktası listelemektedir. AB'deki büyük şirketler için ilk raporlamanın toplam idari maliyetinin ilk maliyetlerde yaklaşık 1,7 milyar euro ve tekrarlayan maliyetlerde yıllık 1,9 milyar euro olması beklenmektedir. Ayrıca şirketlerin harici denetçilere yaptırmakla yükümlü oldukları denetimlerin de yıllık 4 milyar euroya kadar ek maliyete yol açacağı ve gelecekte daha da artacağı tahmin edilmektedir (ECOBIO, 2025a).

CSRD raporlaması ayrıca dijital bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. CSRD yazılımı kurmak bir şirketin cirosunun %0,5 ila %1'ini oluşturacaktır (ECOBIO, 2025b). Mevcut CSRD gerekliliklerinin karşılanabilmesi için şirketler ek personel alımı (bazı şirketler için 15 ila 100'den fazla tam zamanlı çalışan) gibi maliyetleri de üstlenmektedir. CSRD raporlama yükünün sektöre özgü standartların geliştirilmesiyle daha da artması beklenmektedir. 250'den fazla kişiyi istihdam eden veya 50 milyon euro ciroya sahip şirketler yakında yeni gerekliliklerle karşı karşıya kalacaktır. Örneğin Finlandiya'da CSRD, 800'e kadar şirkete yeni yükümlülükler getirmektedir. Uzmanlık eksikliği ve maliyetlerin artması bu mevzuatı Avrupa sanayisi için yük haline getirmektedir.

¹ Küresel Raporlama Girişimi (The Global Reporting Initiative) tarafından belirlenen standartlar

² Sürdürülebilirlik Muhasebesi Standartları Kurulu (Sustainability Accounting Standards Board) tarafından belirlenen standartlar

4.4. Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi (CSDDD)

Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi (Corporate Sustainability Due Diligence Directive-CSDDD) (EUR-Lex, 2024) 25 Temmuz 2024'te yürürlüğe girmiştir. Amacı şirketlerin faaliyetlerinde sürdürülebilir davranmalarının sağlanması ve eylemlerinin insan hakları ve çevreye olumsuz etkilerinin belirlenmesidir (EC, 2025d). CSDDD, şirketleri sorumlu ve sürdürülebilir olmaları ve ESG esaslı çalışmaları için gerekli özeni (due diligence) göstermeye zorlayan kurallar belirlemektedir. CSDDD, kurumsal sosyal sorumluluk esasları ile sürdürülebilir kalkınma hedeflerini esas alan bir yaklaşım ile şirketlerin risklerini ve etkilerini değerlendirmelerini ve raporlamalarını düzenlemektedir. CSDDD, şirketlerin ve tedarik zincirlerinin çevreye zararlarının azaltılması ve insan haklarının korunmasını amaçlamaktadır (ESG The Report, 2025).

Direktif kapsamına bin kişiden fazla çalışanı olan ve 450 milyon euro net cirosu olan dünya çapında yaklaşık 6000 büyük AB sınırlı sorumlu şirketleri ve ortaklıkları ve AB'de 450 milyon euro net cirosu olan yaklaşık 900 büyük AB dışı şirket girmektedir. KOBİ'ler önerilen kurallar kapsamında değildir. Ancak CSDDD, değer zincirlerinde iş ortağı olarak dolaylı olarak etkilenebilecek 500'den fazla şirketi olmayan KOBİ için destekleyici ve koruyucu önlem içermektedir (EC, 2025d).

CSRD ve NFRD'de de olduğu gibi CSDDD de Avrupa'da faaliyet gösteren ve AB ile ticaret yapan şirketler için çeşitli yükümlülükler içermektedir. Bu yükümlülükleri gerçekleştirmek için özen sürecini kurma ve işletme maliyetleri ve bir şirketin kendi operasyonlarını ve değer zincirlerini özen yükümlülüğüne uyacak şekilde uyarlamak için yapılan harcamalar ve yatırımlar dahil olmak üzere geçiş maliyetleri olacaktır.

4.5. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM)

Avrupa Yeşil Mutabakatı küresel ısınma hedefleri doğrultusunda karbon kaçağının önlenmesi için Sınırdaki Karbon Düzenleme mekanizması (Carbon Border Adjustment Mechanism-CBAM) devreye sokulmaktadır (EC, 2025e). CBAM, küresel iklim değişikliği ile mücadele çabalarını desteklerken Avrupa şirketlerinin yeşil dönüşümün yaratacağı maliyetten korunmasını amaçlamaktadır. CBAM, ETS'ye eşdeğer bir karbon fiyatlandırması öngörmekte ve emisyon azaltımı hedeflerini ithal ürünler için de getirmektedir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2025b). Bu kapsamda ETS kapsamında yer alan sektörlerde emisyonların %62 oranında azaltılması ve ücretsiz tahsisatın kademeli olarak azaltılması planlanmaktadır. Piyasa tahsisat miktarının azaltılması, karbon ücretinin yükselmesine sebep olacak, böylece şirketler üretim süreçlerini geliştirecek yatırımları artıracabileceklerdir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2025b).

CBAM ithal ve yerli üretimin karbon fiyatlamaını eşitleyerek Avrupa sanayisinin korunmasını ve iklim hedeflerine katkı sağlanmasını amaçlamaktadır (EC, 2025e). AB’li üreticilerin maliyetlerini azaltma ve rekabet güçlerini artırmak için tasarlanan CBAM, Paris Antlaşması’na uygun olarak ülkeler arasında karbon kredilerinin transferini sağlarken ETS’ler arasında iş birliğini teşvik etmektedir (Yeşil Büyüme, 2025a). CBAM, 2023 ile 2025 yılları arasındaki geçiş aşamasından sonra 2026 yılından itibaren uygulanacaktır (EC, 2025e).

Ulusal mevzuat farklılıkları AB dışındaki ülkelerde AB ile ticaret yapan şirketler için ikilem yaratmaktadır. Almanya’da LkSG Yasası ve Alman Tedarik Zinciri Mevzuatı, Fransa’da Loi de Vigilance, Norveç’te Şeffaflık Yasası yeşil yönetim kapsamında yayınlanan ulusal mevzuat örnekleridir. Bu mevzuat AB içerisinde ticarete engel teşkil edecek uygulamalar ve şirketler için farklı uyum yükümlülükleri getirmektedir (Kluiver, 2023: 221, 230, 233). CBAM’ın olumsuz etkilerinden korunmak için aralarında Türkiye’nin de bulunduğu ülkelerin karbon rejimlerini kurma ve güçlendirme çabaları belirgin bir şekilde artmıştır (Yeşil Büyüme, 2025a). Çok düzenlemeli AB mevzuatının bu yapısının yarattığı karmaşıklık yanında yeni yayınlanan mevzuat, mevcut dokümanların sürekli değişmesi ve uygulama için geçiş sürelerinin farklı olması şirketlerin uyumunu güçleştirmektedir.

5. AVRUPA SANAYİSİNİN TALEPLERİ

Çokuluslu şirketler, bu şirketlerin ortakları ve yöneticileri ekonomik güçlerini küresel politikalarda anahtar rol üstlenmek için kullanmaktadır (Van Apeldoorn, 2000: 157-181, 159). Bu ulusötesi kapitalist sınıf, küresel kapitalist sistemdeki politik ulusötesi uygulamaların karakteristik kurumsal biçimidir. Sklair bu sınıfın ilk fraksiyonunu büyük ulusötesi şirketleri elinde bulunduranlar ve kontrol edenler olarak tanımlar (Sklair, 2016). Bu sınıf sahip olduğu ekonomik kaynaklar sayesinde yerel ve küresel politikaların kendi sınıf çıkarları lehine belirlenmesini sağlar. Avrupa sanayisi de ulusötesi kapitalist bir sınıf olarak AB politikalarını etkileme gücüne sahiptir. Bu güç elbette Avrupa sanayisinin AB ekonomisine sağladığı katkının gücüdür.

Avrupa Sanayiciler Birliği (European Round Table for Industry-ERT) Avrupa’da faaliyette bulunan ulusötesi kapitalist sınıfın önemli temsilcilerindendir. Bu *elit* platform, 60 çokuluslu şirketin başkanlarından ve yöneticilerinden oluşmaktadır. ERT şirketlerinin cirosu 2 trilyon eurodur ve bu şirketler 5 milyon kişiye istihdam sağlamaktadır. Her yıl 60 milyar euro Ar-Ge yatırımı yapan ERT şirketlerinin cirosu Avrupa’nın yıllık cirosunun yarısına karşılık gelmektedir (ERT, 2025b). AB’nin “politik gücü” olarak tanımlanan ERT, Tek Pazar ve Trans-Avrupa Ulaşım Ağları gibi önemli Birlik oluşumlarının arkasındaki itici güçtür. Bu

politik gücün kaynağı ERT'nin AB ekonomisindeki payı kadar AB karar vericilerine ulaşabilme becerisine de dayanmaktadır (Corporate Europe Observatory, 2025). ERT, Avrupa 1992 Programı gibi kilit rol oynadığı birçok girişim ile Avrupa sanayisinin rekabet gücünün artırılması ve yatırım alanının iyileştirilmesi için AB politikalarını yönlendirmektedir (Van Apeldoorn, 2013).

Avrupa İş Dünyası Konfederasyonu (Business Europe), Avrupa'da faaliyet gösteren bir başka güçlü ulusötesi sınıftır. Avrupa'nın ekonomik büyümesinin sağlanması ve Avrupa sanayisinin rekabet gücünün artırılması amacıyla AB politikalarını yönlendiren Business Europe, Avrupa Ekonomik Alanı ve AB'ye komşu ülkelerdeki 36 ülkeden 42 ulusal iş federasyonunu temsil etmektedir (Business Europe, 2025a). Business Europe da AB liderleri ile sıcak ilişkileri ve yer aldığı AB karar organlarındaki temsil gücüyle Avrupa şirketlerinin yatırım ortamının iyileştirilmesi için AB politikalarını yönlendirmektedir.

ERT ve Business Europe, Avrupa'nın önde gelen ulusötesi kapitalist sınıfı olarak yıllardır Avrupa Komisyonu başta olmak üzere AB organları aracılığıyla ulaşım, enerji, sağlık alanlarında AB politikalarını yönlendirmektedir. Yatırım alanının iyileştirilmesi, Avrupa'nın rekabet gücünün artırılması ve sanayinin desteklenmesi için raporlar ve basın açıklamaları yayınlayan bu elit sınıf AB karar organlarında yer alarak taleplerinin AB politikalarına yansımaları sağlamaktadır. Sürdürülebilirlik mevzuatı ile ilgili görüşlerini Komisyona ileten bu elit sınıf, AB yeşil yönetişimine katılarak taleplerinin politikalara yansımaları sağlamaktadır.

Bunun son örneğini Draghi Raporunda görmek mümkündür. Draghi Raporu, Avrupa'nın rekabet gücünü ve Avrupa Birliği'nin geleceğini ele alan eski Avrupa Merkez Bankası Başkanı ve eski İtalya Başbakanı Mario Draghi tarafından kaleme alınan rapordur. AB'nin rekabet stratejisinin temelini oluşturan Raporda, Avrupa'nın gerileyen büyümesinin önlenmesi, dijitalleşmenin artırılması, karbon azaltımı ve savunma masraflarının Avrupa gayri safi hasılasının %5'i kadar artırılması gerekliliği ve ekonomik verimliliği artırmanın mecburiyeti belirtilmektedir. Draghi, Avrupa sanayisinin desteklenmesi gerektiğini raporun birçok yerinde ifade etmektedir.

Rapora göre Avrupa'daki şirketler, düzenlemelerin artan ağırlığından kaynaklanan üç ana engelle karşı karşıyadır. Bu engellerden birincisi AB mevzuatının birikmesi veya sık değişmesine uymanın zorluğudur. Raporda Business Europe tarafından 13 düzenleme için yapılan boşluk analizine yer verilerek 169 gereklilik arasındaki tekrarlar, farklılıklar (%29) ve tutarsızlıklar (%11) belirtilmektedir. İkinci engel AB şirketlerinin bir ülkeden diğerine farklı gereksinimlere ve standartlara sahip yasaları uygulayarak ulusal aktarım nedeniyle ek bir yük

ile karşı karşıya olmasıdır ve üçüncü engel de KOBİ'ler için getirilen yükümlülükler olarak belirtilmektedir (Draghi Report, 2024: 5, 69).

Avrupa'nın önde gelen ticaret ve sanayi federasyonları³ AB sürdürülebilirlik mevzuatının belirsizlik yarattığını belirterek Avrupa sanayisinin rekabet gücünü artıracak düzenlemeler yapılmasını talep etmektedir (EuroCommerce, 2025). Draghi Raporu AB sanayisinin AB sürdürülebilirlik mevzuatına eleştirilerini dile getirmekte ve 150.000 euro ila 1 milyon euro arasında değişen raporlama maliyetlerinin şirketler için büyük bir yük olduğunu belirtmektedir (ECOVADIS, 2025).

ERT ve Business Europe'un sürdürülebilirlik taleplerinin temel başlıkları (ERT, 2025a, (Business Europe, 2024, 2025);

- AB sürdürülebilirlik mevzuatının tutarlı ve uyumlu hale getirilmesi,
- Şirketlerinin raporlama yükünün %25 oranında azaltılması ve bin çalışan eşiği ile uyumlaştırılması,
- AB mevzuatın uygulanması için şirketlere en az 24 aylık bir ön süre verilmesi,
- Raporlamaların ertelenmesi ile maliyetlerin azaltılması,
- AB Mevzuatının harmonize edilmesi ve ulusal uygulamalar ile çakışmanın önlenmesi,
- Hukuki sorumluluk çerçevesi uygulamaktan uzaklaşarak dava risklerinin azaltılması,
- SASB ve GRI gibi yerleşmiş uygulamaların kullanılması,
- CSRD kapsamında belirlenen sektöre özgü raporlama standartlarının kaldırılması ve ESRS'lerin gözden geçirilmesi,
- AB'de faaliyet gösteren AB dışı şirketlerin Avrupa şirketleri ile aynı raporlama gereklerine tabi olmasıdır.

Bu başlıklar aşağıda Omnibus Basitleştirme Teklifinin unsurları içerisinde kapsamlı olarak incelenmektedir.

6. OMNIBUS BASİTLEŞTİRME PAKETİ

Sürdürülebilirlik mevzuatının AB'nin en hızlı genişleyen mevzuatı olması ve bu mevzuatın şirketlere yüklediği sorumlulukların yanı sıra İngiltere, Almanya, Hollanda gibi ülkelerin ulusal düzenlemelerinin ek uyum gerektirmesi Avrupa'da faaliyet gösteren şirketlerin yükümlülüklerini artırmaktadır (De Kluiver, 2023, p. 205-210).

³ CEFIC, CLEPA, DIGITALEUROPE, European Brand Association, EuroChambres, EuroCommerce, Eurometaux, ERT, European Semiconductor Industry Association, FESI, Food Drink Europe, IPC, Japanese Business Council in Europe, American Chamber of Commerce to the EU, Orgalim, Spirits Europe, Society for Corporate Governance ve Toy Industries in Europe

Mevzuatın Avrupa genelinde karışıklığa yol açması ve Avrupa sanayisinin ve şirketlerin mevzuata yönelttiği eleştiriler sonucunda AB, mevzuatın basitleştirilmesi için harekete geçmiş ve Avrupa Komisyonu tarafından AB Rekabetçilik Pusulası'nda Omnibus Basitleştirme teklifi 26 Şubat 2025'te sunulmuştur (EC, 2025f). Teklif, değerlendirilmesi ve kabul edilmesi için Avrupa Parlamentosu ve Konsey'e gönderilmiştir. Değişiklikler, eş yasa koyucular bir anlaşmaya vardıkdan ve AB Resmî Gazetesi'nde yayımlanarak yürürlüğe girecektir. Teklif gereğince Üye Ülkeler mevzuatı iç hukuka aktarmak ve mevzuatı 26 Temmuz 2027 tarihine kadar Komisyona iletmek zorundadır. Teklif gereğince kurallar kademeli bir yaklaşım izlenerek 26 Temmuz 2029 tarihi itibarıyla ilk şirket grubuna uygulanmaya başlanacaktır. Omnibus Paketi, görevleri basitleştirmek ve düzenleyici yükü azaltmak amacıyla teklif edilirken teklifin orijinal politika hedeflerini koruduğu dile getirilmektedir (EC, 2025f).

Omnibus Basitleştirme Paketi, Omnibus I (EUR-Lex, 2025a) ve Omnibus II (EUR-Lex, 2025b) tekliflerinden oluşmaktadır. AB Komisyonu'nun sürdürülebilirlik kurallarının ilk Omnibus Paketi, AB raporlama yükümlülüklerini basitleştirmeyi amaçlamaktadır. Omnibus Paketinde AB sürdürülebilirlik mevzuatından etkilenen şirketlerin azaltılması, raporlama tarihlerinin ertelenmesi ve verilerin azaltılması yer almaktadır. Bu kapsamda Omnibus I, sürdürülebilirlik mevzuatı ile ilgili değişiklikleri, Omnibus II ise sürdürülebilirlik çalışmalarının finansmanı ile ilgili önerileri kapsamaktadır.

Omnibus Paketi, KOBİ'ler ve AB şirketleri üzerindeki idari yükü azaltmayı hedeflerken CSRD, CSDDD ve CBAM dokümanlarında değişiklikler önermektedir. Teklif paketinde Taslak Taksonomi Yetkilendirilmiş Tüzüğü (Taxonomy Delegated Act) de bulunmaktadır. Omnibus Basitleştirme tekliflerinin hayata geçirilmesi ile şirketlerin idari yüklerinde en az %25 ve KOBİ'lerin idari yüklerinde ise en az %35 oranında azalma sağlanması amaçlanmaktadır. Paket ile AB genelinde yıllık idari maliyetlerde yaklaşık 6,3 milyar euro tasarruf sağlanması ve 50 milyar euroluk ek yatırımın harekete geçirilmesi öngörülmektedir (EC, 2025f: 1-3).

6.1. Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD) Değişiklikleri

Omnibus Paketi, CSRD kapsamını daraltarak yalnızca binden fazla çalışanı ve 50 milyon eurodan fazla cirosu olan büyük şirketleri içerecek şekilde düzenlemekte, böylece CSRD kapsamındaki şirket sayısını %80 azaltmaktadır (EuroCommerce, 2025).

Komisyon, ESRS'leri gözden geçirerek veri noktalarını azaltmayı ve mevzuat tutarlılığını artırmayı planlamaktadır. Sektör bazlı özel standartlar kaldırılırken, makul güvenceye geçiş

yetkisi iptal edilmekte ve raporlama yükümlülükleri iki yıl ertelenmektedir (EuroCommerce, 2025).

ERT, paketin öncelikle Direktifleri ve Yönetmelikleri uyumlu hale getirmesini, çeşitli kuralları basitleştirmesini ve bu uygulamanın AB mevzuatının diğer alanlarına da uygulanabilir (CBAM, AB Pil Yönetmeliği gibi) hale getirilmesini beklemektedir (ERT, 2025a).

Business Europe, Avrupa Komisyonu'nun Omnibus teklifini sunmasının hemen ardından Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu'na birer mektup göndererek şirketler için yasal kesinliği sağlamak amacıyla, CSRD ve CSDDD'nin kapsamındaki bazı hükümlerin uygulanmasını ertelemeyi amaçlayan "saati durdurma" teklifinin önceliklendirilmesini ve hızla kabul edilmesini beklediklerini dile getirmiştir (Business Europe, 2025b, c, d, e). Business Europe, büyük şirketlerin yükümlülüklerine ve kademeli uygulamada zamanlamanın önemine dikkat çekerken Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu'nu paketi hızlı bir şekilde kabul etmeye davet etmektedir (Business Europe, 2025d).

Paket, büyük tedarik zincirleri içindeki daha küçük firmalar için bazı raporlama gerekliliklerini kaldırmayı amaçlamaktadır. Teklif ayrıca KOBİ'lerden daha büyük ancak büyük şirketlerden daha küçük olan (250 ila 1.500 çalışanı olan, satışları 1,5 milyar euroyu veya bilanço toplamaları 2 milyar euroyu aşmayan) küçük orta ölçekli şirketler için raporlama gerekliliklerini azaltmak amacıyla yeni bir tanım oluşturmaktadır (ERM, 2025).

6.2. Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi (CSDDD) Değişiklikleri

Omnibus Paketi, şirketlere daha fazla uyum zamanı tanımak amacıyla Direktifin yürürlüğe girişini 26 Temmuz 2027'ye, büyük şirketler için ise 26 Temmuz 2028'e ertelemektedir (EC, 2025d). Teklif ile değer zinciri analizleri, yalnızca makul risk göstergeleri bulunduğu zorunlu tutulacaktır.

Teklif, paydaş katılım süreçlerinin sadeleştirilmesini ve iş ilişkisini sonlandırma yükümlülüğünün kaldırılmasını da kapsamaktadır. Değişiklik ile KOBİ'lere fazla bilgi talebi sınırlandırılacak, ancak ek bilgi ihtiyacı doğarsa istisnalar uygulanabilecektir. Ayrıca, sivil sorumluluk hükümleri ulusal hukuk sistemlerine bırakılacak, temsilci dava açma yükümlülüğü kaldırılacak ve üçüncü ülkelerdeki zararlarla ilgili hukuki yetki ülkelere bırakılacaktır. İklim geçiş planları CSRD ile uyumlu hale getirilirken, finansal hizmetlerin direktif kapsamına alınmasını değerlendiren hüküm iptal edilecektir (EC, 2025f: 5).

6.3. AB Taksonomi Tüzüğü Değişiklikleri

Omnibus Paketi, Taksonomi raporlamasında da sadeleştirme sağlanarak şirketler üzerindeki yükün hafifletilmesini amaçlamaktadır. Binden fazla çalışanı olup net cirosu 450 milyon

euroya kadar olan şirketler için Taksonomi raporlaması isteğe bağlı hale getirilmekte, böylece zorunlu raporlama kapsamındaki şirket sayısı azalmakta ve kısmi uyum raporlamasına izin verilmektedir (EC, 2025: 5-6).

Teklif ile raporlama içeriğini standartlaştırmak için yeni yetkilendirilmiş tüzükler hazırlanmakta ve veri noktaları %70 oranında azaltılarak raporlama şablonları sadeleştirilmektedir. Finansal açıdan önemli olmayan faaliyetler için Taksonomi uygunluk değerlendirmesi zorunluluğu kaldırılmaktadır. Bankaların yeşil varlık oranı hesaplamaları güncellenerek, CSRD kapsamı dışında kalan şirketlere yönelik finansal maruziyetlerin bu hesaplama kapsamından çıkarılmaktadır. Komisyon ayrıca, kimyasal kullanımı ve kirliliğin önlenmesine yönelik “Önemli Zarar Vermeme” kriterlerini basitleştirmek için iki alternatif seçenek sunmuştur (EC, 2025f: 5-6).

6.4. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM) için Basitleştirme Teklifi

26 Şubat 2025 tarihinde sunulan ilk Omnibus paketinin bir parçası olan ilgili teklif, Avrupa Komisyon’un CBAM’ı basitleştirmek ve bürokrasiyi azaltmak için önerilerini içermektedir (EC, 2025e). Teklif, yıllık raporlama sorumluluğu için 50 ton kütlelik yeni bir CBAM asgari eşik muafiyeti getirerek küçük CBAM ithalatçıları için CBAM’ı basitleştirmeyi önermektedir. Sunulan öneriye göre 50 ton altında ithalat gerçekleştiren firmaların CBAM yükümlülüklerine uyma zorunluluğu kaldırılacaktır.

CBAM kapsamında kalacak ithalatçılar için önerilen değişikliklerin CBAM yükümlülüklerine uyumu kolaylaştırması beklenmektedir. Bu kapsamda; beyan sahiplerinin yetkilendirilmesinin, emisyonların hesaplanmasının ve CBAM mali sorumluluğunun yönetiminin basitleştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca kötüye kullanım karşıtı hükümlerin güçlendirilmesi ve ulusal yetkililerle birlikte ortak bir önleme karşıtı strateji geliştirilmesi ile CBAM’ın daha etkili hale getirilmesi amaçlanmaktadır (EC, 2025e). CBAM raporlama süresinin ertelenmesi de teklif edilmektedir (EC, 2025f: 1-3).

7. SONUÇ

AB Omnibus Paketi, yatırım ve ekonomik büyümeye engel olan çok parçalı sürdürülebilirlik mevzuatına ilişkin Avrupa sanayisi ve Draghi Raporunun beklentilerine açık bir yanıttır. Avrupa Komisyonu sermayeyi desteklemek için “benzeri görülmemiş bir basitleştirme çabası” teklif etmiştir (World Economic Forum, 2025). Teklif, sanayinin karmaşık düzenlemelere uyumluluk maliyetleri hakkındaki endişelerine ve itirazlarına olumlu yanıt vermekte ve tüm şirketler için raporlama yüklerini en az %25 ve KOBİ’ler için %35 oranında azaltmayı taahhüt etmektedir. ERT ve Business Europe önderliğinde iletilen Avrupa

şirketlerinin taleplerini duyan Komisyon, mevzuatın idari yükünü azaltmakta ve kapsamı uyumlu hale getirmektedir.

Avrupa Komisyonu'na göre bu değişiklik, daha önce "çok külfetli raporlamaya" tabi olan şirketlerin %80'inin artık mevzuata uymak zorunda kalmayacağı anlamına gelmektedir (World Economic Forum, 2025). Ayrıca henüz raporlama yapmamış ancak kapsam dahilinde kalan şirketler de iki yıllık "saati durdurma" gecikmesinden yararlanacaktır. Böylece Avrupa sanayisinin basitleştirme ve kapsam daraltma talebi AB nezdinde fazlasıyla karşılık bulurken şirketlerin denetim için 4 milyar euro ve raporlama için 2 milyar euro olması tahmin edilen maliyetleri azaltılmış olacaktır. Şirket kapsamını ve beyan edilecek verileri azaltan Paketin AB genelinde yıllık idari maliyetlerde yaklaşık 6,3 milyar euro tasarruf sağlaması beklenmektedir. Omnibus Paketi ile yaklaşık 350 milyon euro tutarında finansmanın harekete geçirilmesi beklenmektedir.

Teklif, ERT'nin ısrarcı talepleri arasında bulunan CSRD kapsamında belirlenen sektöre özgü sürdürülebilirlik raporlama standartlarının kaldırılması ve mevzuattaki açıklamaların kolaylaştırılması için ESRS'lerin gözden geçirilmesine cevap vermektedir. Omnibus Paketi ile AB Taksonomisinin raporlama gereklilikleri de bin çalışan eşiği ile uyumlaştırılmaktadır (EUR-Lex, 2025a). Paket, CSDDD'nin tüm değer zinciri yerine yalnızca doğrudan iş ortaklarına odaklanmasını içermekte ve Avrupa sanayisinin talebi üzerine AB genelinde hukuki sorumluluk çerçevesi uygulamaktan uzaklaşarak şirketler için dava risklerini azaltacak düzenlemeleri hayata geçirmektedir.

CBAM uygulamasının kapsam ve zamanını değiştirmeyi teklif ederek sanayiye rahatlatacak bir adım atan Avrupa Komisyonu, Avrupa büyük şirketlerinin AB mevzuatının ve özel olarak da CBAM'ın bu mevzuata tabi olmayan şirketlere rekabet avantajı sağladığı çağrısına da yanıt vermiş gözükmektedir. Avrupa Komisyonu'nun CBAM basitleştirme teklifi 10 Eylül 2025 tarihinde Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanmıştır (European Parliament, 2025). Bu onay diğer tekliflerin ve Avrupa sanayisinin taleplerinin kabul edileceğinin sinyalidir.

AB yeşil yönetişimi binlerce sayfa mevzuat ve sürekli revize edilen dokümanlar ile ülkeler ve şirketler için belirsiz bir ortam yaratmaktadır. Avrupa sürdürülebilirlik mevzuatının karışık ve sürekli değişen yapısı ile bir düzenlemeye ihtiyaç duyduğu açıktır. Mevzuatın basitleştirilmesi, düzenlemeler arasındaki çakışmaların giderilmesi ve ulusal uygulamaların AB mevzuatına uyumunun sağlanması gerekmektedir. Ancak Avrupa sanayisi için idari yükleri azaltmayı hedefleyen Omnibus Paketinin de sürdürülebilirlik hedeflerine katkı sağlaması zor görünmektedir. Teklifte yer alan değişiklikler Avrupa sanayisinin taleplerini karşılayarak Avrupa'nın rekabetçi konumunu güçlendirmeyi amaçlasa da sürdürülebilirlik

yükümlülüklerinin azaltılması AB'nin Yeşil Mutabakat hedeflerinden uzaklaşılmasına neden olacaktır.

2023 yılı küresel kayıtların başladığı 1850 yılından bu yana dünya tarihinin en sıcak yılı olmuştur (Climate.gov Home, 2023). Küresel ısınmanın önlenmesi için küresel emisyon hedeflerine önemli katkısı olan AB'nin, sanayi taleplerini karşılamak yerine sürdürülebilirlik hedeflerini ileriye taşıyacak düzenlemeler yapması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Algan, F. M. (2011). Emisyon Ticareti Sistemini Kim Yönetiyor?. *Mülkiye*, 25/273, 81-107.

Business Europe. (2025a). Business Europe. <https://www.besbusiness.eu/>, Brussels, (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2025).

Business Europe. (2025b). Business Europe'un CBAM Basitleştirilmesine İlişkin Katkısı, Brüksel.

Business Europe. (2025c). Business Europe-Avrupa Konseyi'ne Mektup, Brüksel.

Business Europe. (2025d). Business Europe-Avrupa Parlamentosu'na Mektup. Brüksel.

Business Europe. (2024). EU Sürdürülebilir Finans, Business Europe 2024-2029 Öncelikleri, Brüksel.

Carroll, W.K. (2018). Rethinking the Transnational Capitalist Class, <https://www.researchgate.net/publication/323666821>, (Erişim Tarihi: 16 Nisan 2025).

Cleary Gottlieb. (2021). The Corporate Sustainability Reporting Directive: From “Non-Financial” to “Sustainability” Reporting, <https://www.clearygottlieb.com/-/media/files/alert-memos-2021/the-corporate-sustainability-reporting-directive.pdf>, (Erişim Tarihi: 20 Nisan 2025).

Climate.gov Home. (2023). 2023 was the warmest year in the modern temperature record”, <https://www.climate.gov/news-features/featured-images/2023-was-warmest-year-modern-temperature-record>, (Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2025).

Corporate Europe Observatory. (2025). Writing the Script: The European Roundtable of Industrialists, https://corporateeurope.org/sites/default/files/europe_inc_ch_3.pdf, (Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2025).

De Kluiver, H-J. (2023). Towards a Framework for Effective Regulatory Supervision of Sustainability Governance in Accordance with the EU CSDD Directive-A

Comparative Study. de Gruyter Brill, <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/ecfr-2023-0010/html>, (Erişim Tarihi: 16 Nisan 2025).

Draghi Report. (2024). The future of European competitiveness, Part A-A competitiveness strategy for Europe, Brussels.

EC. (2025a). The European Green Deal, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en, (Erişim Tarihi: 8 Nisan 2025).

EC. (2025b). What is the EU ETS?, https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/what-eu-ets_en#a-cap-and-trade-system, (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2025).

EC. (2025c). EU taxonomy for sustainable activities”, https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en, (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2025).

EC. (2025d). Corporate sustainability due diligence, https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/sustainability-due-diligence-responsible-business/corporate-sustainability-due-diligence_en, (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2025).

EC. (2025e). Carbon Border Adjustment Mechanism, https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en, (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2025).

EC. (2025f). Questions and answers on simplification omnibus I and II, Brussels.

ECOBIO. (2025a). Businesses Face Billions in Additional Annual Costs From EU Sustainability Reporting”, <https://ecobiomanager.com/businesses-face-billions-in-additional-annual-costs-from-eu-sustainability-reporting/>, (Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2025).

ECOBIO. (2025b). The Costs and Benefits of CSRD Reporting, <https://ecobiomanager.com/the-costs-and-benefits-of-csrd-reporting/>, (Erişim Tarihi: 15 Nisan 2025).

ECOVADIS. (2025). CSRD Post-Omnibus: Costs, Cuts and Consequences, <https://resources.ecovadis.com/blog/csrd-post-omnibus-costs-cuts-and-consequences>, (Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2025).

- ERM. (2025). The EU Omnibus Regulation: Preparing for changes to European sustainability disclosure regulations, <https://www.erm.com/insights/the-eu-omnibus-regulation-preparing-for-changes-to-european-sustainability-disclosure-regulations/>, (Erişim Tarihi: 6 Mayıs 2025).
- ERT. (2025a). Reducing the reporting burden in the EU, Brussels.
- ERT. (2025b). European Round Table for Industry, <https://ert.eu/>, (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2025).
- ESG The Report. (2025). Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi (Corporate Sustainability Due Diligence Directive-CSDDD), <https://esgthereport.com/kurumsal-surdurulebilirlik-ozen-yukumlulugu-direktifi-corporate-sustainability-due-diligence-directive-csddd/>, (Erişim Tarihi: 20 Nisan 2025).
- EUR-Lex. (2014). 2014/95 Sayılı Finansal Olmayan Raporlama Direktifi, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/95/oj/eng>, (Erişim Tarihi: 12 Nisan 2025).
- EUR-Lex. (2019). 2019/2088 Sayılı Sürdürülebilir Finansman Bilgilendirme Yönetmeliği, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj/eng>, (Erişim Tarihi: 12 Nisan 2025).
- EUR-Lex. (2020). 2020/852 Sayılı Taksonomi Tüzüğü, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj/eng>, (Erişim Tarihi: 12 Nisan 2025).
- EUR-Lex. (2021). 2021/1119/EU Sayılı İklim Değişikliği Kanunu, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj/eng>, (Erişim Tarihi: 12 Nisan 2025).
- EUR-Lex. (2022). 2022/2464 Sayılı Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması Direktifi, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng>, (Erişim Tarihi: 2 Nisan 2025).
- EUR-Lex. (2024). 2024/1760/EU Sayılı Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifi, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj/eng>, (Erişim Tarihi: 12 Nisan 2025).
- EUR-Lex. (2025a). COM (2025) 80 Final 2025/0044 (COD) Sayılı Omnibus I, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/44/oj/eng, Erişim Tarihi: 12 Nisan 2025.
- EUR-Lex. (2025b). COM (2025) 84 Final 2025/0040 (COD) Sayılı Omnibus II, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/HIS/?uri=oj:L_202500040, (Erişim Tarihi: 12 Nisan 2025).

- European Parliament. (2025). P10TA(2025)0178, Carbon Border Adjustment Mechanism: simplification and strengthening, Brussels.
- EuroCommerce. (2025). Joint statement in support of a fast-track adoption of the longer transition periods of the CSRD and the CS3D, Brussels.
- European Union. (2025a). EU taxonomy for sustainable activities, https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en, (Erişim Tarihi: 4 Mayıs 2025).
- Odobařa, R. & Marořević, K. (2021). Expected Contributions of The European Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) to The Sustainable Development of The European Union, *UDK*, 338.2:502.131.1(4-67EU).
- PWC. (2025). Are Europe’s businesses ready for the EU Green Deal?”, EU Green Deal Survey Report, <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/are-europes-businesses-ready-for-the-eu-green-deal.html>, (Erişim Tarihi: 5 Nisan 2025).
- Sklair, L. (2016). The Transnational Capitalist Class, <https://www.researchgate.net/publication/311577605>, (Erişim Tarihi: 4 Mayıs 2025).
- T.C. Dışışleri Bakanlığı. (2025). Chapter 27-Environment and Climate Change, https://www.ab.gov.tr/92_en.html, (Erişim Tarihi: 8 Nisan 2025).
- T.C. Ticaret Bakanlığı. (2025a). Taksonomi, <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/surdurulebilir-finansman/taksonomi>, (Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2025).
- T.C. Ticaret Bakanlığı. (2025b). AB SKDM Bilgi Notu, <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/ab-sinirda-karbon-duzenleme-mekanizmasi/ab-skdm-bilgi-notu>, (Erişim Tarihi: 3 Mayıs 2025).
- UNCCC. (2025). What is the Kyoto Protocol?, https://unfccc.int/kyoto_protocol, (Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2025).
- Van Apeldoorn, B. (2013). The European Capitalist Class and The Crisis of its Hegemonic Project, https://www.researchgate.net/publication/263425045_The_European_Capitalist_Class_and_the_Crisis_of_its_Hegemonic_Project, (Erişim Tarihi: 4 Nisan 2025).

- Van Apeldoorn, B. (2000). Transnational Class Agency and European Governance: The Case of the European Round Table of Industrialist's, *New Political Economy*, 5(2), 157-181.
- World Economic Forum. (2025). The EU's Omnibus proposal: What it is aiming for and what lies ahead, https://www.weforum.org/stories/2025/03/eu-omnibus-proposal-what-lies-ahead/?gad_source=1&gclid=EAIaIQobChMI8tul67LFjAMVildBAh1kvSg9EAAYA SA A EgJEWPD_BwE, (Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2025).
- Yeşil Büyüme. (2025a). Emisyon Ticareti Sisteminin Gözden Geçirilmesi, <https://yesilbuyume.org/emisyon-ticaret-sisteminin-gozden-gecirilmesi/>, (Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2025).
- Yeşil Büyüme. (2025b). Zorunlu Sürdürülebilirlik Raporlamasına İlk Adım: Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi, <https://yesilbuyume.org/zorunlu-surdurulebilirlik-raporlamasina-ilk-adim-kurumsal-surdurulebilirlik-raporlama-direktifi/>, (Erişim Tarihi: 6 Nisan 2025).